

מאמרי

רני ושמחי – ה'תשל"ז; ה'תשמ"א

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוק"לה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש



בלתי מוגה

יוצא לאור לש"פ וישלח, ט"ז כסלו, ה'תש"פ



יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה

שנת השבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע



ולזכות

הרה"ח ר' יעקב בן חנה

לרגל יום הולדתו השבעים וחמש

טו"ב כסלו

זוגתו מרת שרה בת מרים

וכל יוצאי חלציהם שיחיו

לאורך ימים ושנים טובות

עמאר

לשנת הצלחה רבה ומופלגה בכל אשר יפנו

ויצליחו באופן דלמעלה מדרך הטבע

בכל פעולותיהם הברוכות והקדושות

לקדש שם ליובאוויטש ושמו הקי של רבינו

וימשיכו לעמוד לימין מוסדות ושלוחי כ"ק אדמו"ר

מתוך הרחבה אמיתית ובריאות הנכונה



נדפס על ידי ולזכות

שלוחי כ"ק אדמו"ר באוקראינא

הוספה

בי"ה. כי כסלו תשט"ז
ברוקלין

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה' דוד שי

שלום וברכה!

... בודאי ניצלו ימי יו"ד י"ט כסלו (ונר ה' דחנוכה) בהנוגע להתלמידים-
תלמידות הרשת באופן המתאים וכן ישתדלו ככל האפשרי בהנוגע לימי העיון,
ות"ח אם יכתבו אודות זה בפרטיות.

נהייתי ממ"ש שהזמינו עסקני ראשי המקום בהם נמצאים חדרי הרשת
להשתתף בחגיגת י"ט כסלו, והלואי היו עושים כזה לעתים קרובות, כוונתי
בענינים של קירוב ובענינים של געבין, ולא רק בטענות ותביעות, שאז היו
טענותיהם מתקבלות בטוב יותר וממלאים אותן לשביעת רצונם, וכדאי שאנ"ש
יתייעצו ביניהם בהנהגה זו ולחפש או גם ליצור הזדמנות ופגישות שעסקנים
הני"ל ישבעו רצון מהשתתפותם בהם.

... מוסגי"פ מה שהו"ל לי"ט כסלו, ובטח יזכה בתוכנו את הרבים וזכות
הרבים תלוי בו.

בברכת הצלחה מופלגה ולבשו"ט.



פתח דבר

לקראת ש"פ וישלח, ט"ז כסלו הבעל"ט, הננו מוציאים לאור (בהוצאה חדשה
ומתוקנת) מאמרי ד"ה רני ושמחי תשל"ז ותשמ"א, הנחה בלתי מוגה (תדפיס מספר
המאמרים מועדים — חנוכה, שהגיע מבית הכורך ימים אלו).

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו
נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

יום הבהיר י"ד כסלו, ה'תש"פ,
שנת השבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2019 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5780 • 2019

Printed in the United States of America

מוה' דוד: חנוזין, פ"ת. אגרות נוספות אליו — אג"ק חכ"ו אגרת ט'תתנה, ובהנסמן בהערות
שם.

הרשת: אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש אשר באה"ק ת"ו.

לימי העיון: למורים-ות. ראה גם אג"ק חכ"א אגרת ח'עג. ובכ"מ.

מה שהו"ל לי"ט כסלו: כפה"נ הוא קונטרס י"ט כסלו (קונטרס קיט) — מאמר ד"ה פדה
בשלום, י"ט כסלו תש"ז (תרע"ח). נדפס לאח"ז בסה"מ תש"ז ע' 201 ואילך; ע' 266 (תרע"ח
ע' צב ואילך; ע' תסד ואילך).

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחי

רבים אל ה' גו', דקאי על ניצוצות הקדושה שנתבררו ע"י עבודה ישראל בזמן הגלות, וכמרוז"ל⁵⁷ לא גלו ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים, דקאי על ניצוצות הקדושה (כמבואר בכ"מ⁵⁸). ומ"מ ושכנתי בתוכך דוקא, שזהו מצד מעלת נשמות ישראל דוקא, שהם חד עם עצמותו ומהותו ית'. אלא שענין זה נמשך ומתגלה ע"י העבודה דקבלת עול במעשה המצוות, כמבואר⁵⁹ בענין מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח⁶⁰.

(ו) **ויהי רך** שמקריאת הפטרה זו בשבת חנוכה, שהענין דחנוכה הוא על שם חנוכה בית שני⁶¹, נזכה בקרוב ממש שכל זה יקויים בחנוכה בית המקדש השלישי, מקדש אד' כוננו ידיך⁶², בביאת משיח צדקנו, בקרוב ממש, במהרה בימינו, ובעגלא דידן.

תוכן המאמרים

רני ושמחי, ש"פ וישב, שבת חנוכה, ה'תשל"ז

ג' הדרגות בתי אחותי אמי (מלכות ז"א ומוחין) – בעבודה: בתי – קיום המצוות. אחותי – לימוד התורה. אמי – תפלה. וג' בחי' אלו ישנם גם בתורה: בתי – לימוד שמביא לידי מעשה. אחותי – לימוד התורה כדי לקשר את ישראל בהקב"ה. אמי – לימוד התורה לשם התורה, לקשרה בהקב"ה. ויש דרגא נעלית יותר – בחי' בת שלמעלה מאחותי ואמי – כפי שהתורה היא בעצמותו ית' (פנימיות אבא פנימיות עתיק), אך בחי' זו נמשכת במעשה המצוות בגשמיות דוקא, ובלימוד התורה גופא – ע"י היגיעה בקב"ע. ועז"נ "רני ושמחי בת ציון", שדוקא על ידי בחי' בת ציון נמשכת אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת – "הנני בא ושכנתי בתוכך". ועי"ז, ונלוו גוים רבים גו' והיו לי לעם", כי ע"י המשכת פנימיות עתיק פועלת שגם הגוים יתהפכו בעצם מציאותם. אך גם אז – "ושכנתי בתוכך" דוקא, ישראל ומלכא בלחודוהי

4

רני ושמחי, ש"פ מקץ, שבת חנוכה, ה'תשמ"א

הפסוק "רני ושמחי" נאמר על לעת"ל, שאז יהי' לא רק רנה אלא שמחה. ואעפ"כ נאמר "בת ציון", כי, אע"פ ש"לא אז מחבבה עד שקראה בתי" (מעשה המצוות וגמ"ח), ולמעלה מזה "אחותי" (לימוד התורה), ועד ל"אמי" (מס"נ בתפלה), הנה תכלית העילוי בא ע"י "בתי", מעשה המצוות בדברים גשמיים, שע"ז מבררים את האורות מרובים דתהו. ועד"ז בספירת המלכות, שבירידתה לבי"ע נקראת "בת ציון" – שדוקא ע"י הירידה בבחי' החושך נעשית "אשת חיל עטרת בעלה", שמקבלת מבחי' העצמות, "ושכנתי בתוכך". וזוהי השייכות לחנוכה – שדוקא ע"י הירידה, "משתשקע החמה", "כשגברה מלכות יון הרשעה", הנה ע"י נצחון והפיכת החושך ממשיכים מבחי' נעלית יותר

10

בראשית ח"ו תקמו, א. ובכ"מ.

(57) פסחים פז, ב.

(60) ישעי' נז, טו.

(58) תו"א ר"פ לך. שם קיז, ב. תו"ח ר"פ

(61) ראה שבלי הלקט סקע"ד. תו"א וישב

כט, ד.

חיי שרה. ביאורו"ז לאדמו"ר האמצעי סה, ג ואילך.

(62) בשלח טו, יז ובפרש"י.

(59) ראה תו"א בראשית א, ג. אוה"ת

בס"ד. ש"פ וישב, שבת חנוכה, ה'תשל"ז

(הנחה בלתי מוגה)

רני ושמחי בת ציון כי הנני בא ושכנתי בתוכך גוי' ונלוו גוים רבים גוי' ושכנתי בתוכך גוי'. הנה פסוקים אלו הם מהפטרת שבת חנוכה, ששייכותה לחנוכה בפשטות היא בגלל שבסופה נאמר² ראיתי והנה מנורת זהב כולה וגוי', אבל עפ"ז הי' צריך להתחיל מן ראיתי והנה מנורת זהב וגוי' שבסוף הפרשה (כהדיוק בדרושים), ועכצ"ל שגם התחלת ההפטרה שייכת לחנוכה, ולכן מבואר בדרושי רבותינו נשיאינו³ שייכות פסוקים אלו לחנוכה.

ב) והענין בזה⁴, דהנה, ציון הוא מלשון סימן, וקאי על ישראל כשנמצאים במעמד ומצב שהם בבחינת סימן על הענינים דלמעלה. ולפעמים נקראים בשם בת ציון (כבכתוב זה), שזהו בהיותם במעמד ומצב של מקבל, בחינת בת [ועד"ז בספירות, שגם בספירת המלכות יש ב' בחינות דוגמתם, דציון קאי על ספירת המלכות כשהיא בבחינת סימן לדרגת האלקות שלמעלה הימנה, שזהו בחינת מלכות כפי שהיא באצילות, ובת ציון קאי על ספירת המלכות כשירודת להוות עולמות ב"ע]. ויובן ע"פ מאמר המדרש⁵ עה"פ⁶ צאינה וראינה גוי' (וכ"ה במדרש ס"פ פקודי'), משל למלך שהי' לו בת יחידה והי' מחבבה יותר מדאי והי' קורא אותה בתי, ולא זו מחבבה עד שקרא אותה אחותי, ולא זו מחבבה עד שקרא אותה אמי, כך הי' מחבב הקב"ה לישראל יותר מדאי וכו', והי' קורא אותן בתי אחותי אמי וכו'. ועוד מובא בדרושים (מזוהר)⁸ שיש בחינת בת שלמעלה גם מג' הבחינות בתי אחותי ואמי. וזהו

(1) זכרי' ב, יד"טו. — הפטרת שבת חנוכה.
 (2) שם ד, ב.
 (3) תו"א מקץ לו, סע"ד ואילך. סידור (עם דא"ח) שער החנוכה רעח, ג ואילך. שיערי אורה שער החנוכה ד"ה רני ושמחי פ"א (כד, סע"ב ואילך).
 (4) בהבא לקמן — ראה תו"א שם לו, סע"ב ואילך. סידור שם רפ, סע"א ואילך.
 (5) שהש"ר ספ"ג. וראה תו"א שם לו, א ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי חנוכה ע' שכת ואילך. אוה"ת שם שיג, ב ואילך.
 (6) שה"ש ג, יא.
 (7) פנ"ב, ה.
 (8) ראה אוה"ת חיי שרה קכה, ב: "בוזהר דקניז ע"ב, שבחי' בת .. לא זו מחבבה גם

ש"פ מקץ, שבת חנוכה, ה'תשמ"א

נקראת בשם בת ציון, עי"ז באים לתכלית העלי' כו'. ועד"ז יובן בספירת המלכות⁴³, שבהיותה במקומה באצילות נקראת ציון, שהיא ציון וסימן להספירות שלמעלה ממנה, משא"כ בירידתה לבי"ע, שרגלי' יורדות גוי'⁴⁴, אזי נקראת בשם בת ציון, שהיא רק בבחי' מקבל מבחי' ציון. ומ"מ דוקא ע"י הירידה למטה, הנה לעת"ל תהי' אשת חיל עטרת בעלה⁴⁵, למעלה מבחי' בעלה, ובאופן של עטרה (עטרת בעלה), שהו"ע המקיף (עם שאר הפירושים⁴⁶), כי תהי' אז מקבלת מן העצמות⁴⁷.

ד) ובכל הנ"ל יובן שייכות הפרשה דרני ושמחי בת ציון להפטרה דחנוכה דוקא. דהנה, החידוש של נרות חנוכה על נרות המשכן והמקדש הוא, שנרות המשכן והמקדש הם שבעה נרות, ובאופן דלא ישבותו⁴⁸, ששם הוא הגילוי דבחי' אני הוי' לא שניתי⁴⁹. משא"כ הגילוי דחנוכה הוא באופן של פריצת הגדרים, כמ"ש⁵⁰ עלה הפורץ לפניהם. והמשכת אור נעלה זה היא ע"י הירידה דוקא, משתשקע החמה⁵¹, כשגברה מלכות יון הרשעה כו', ועד שטימאו כל השמנים שבהיכל כו'⁵¹. וע"י נצחון והפיכת חושך זה, ע"י הדלקת נרות חנוכה על פתח ביתו מבחוץ⁵², ממשיכים מבחי' שלמעלה יותר, כי כל הגבוה יותר יורד למטה יותר⁵³. וזהו⁵⁴ הטעם ששייכת פרשה זו דרני ושמחי גוי' להפטרה דחנוכה דוקא (אע"פ שהי' צריך להתחיל רק מענין מנורת זהב כו'), לפי שזהו ענין נרות חנוכה ממש מטעם הנ"ל.

ה) וזהו רני ושמחי בת ציון כי הנני בא ושכנתי בתוכך גוי', שע"י העבודה בזמן הגלות, כאשר רובם ככולם של בני' אינם בבחי' אדם ע"ש אדמה לעליון⁵⁵, ואותותינו לא ראינו גוי'⁵⁶, שאז צ"ל העבודה בבחי' בת ציון, מעשה המצוות בקבלת עול, הנה דוקא ע"י עבודה זו באים אל הגילויים דלעתיד, ושכנתי בתוכך גוי'. וכיון שענין זה הוא מצד מעלת עבודת ישראל במעשה המצוות, לכן ממשיך ונלוו גוים

(43) תו"א שם.
 (44) משלי ה, ה. וראה לקו"ת במדבר ג, סתרע"ב ס"א.
 (45) משלי יב, ד. תו"א שם לו, ד.
 (46) ראה אוה"ת שם.
 (47) ראה שיערי אורה שם (לג, סע"ב).
 (48) ל' הכתוב — נח ח, כב.
 (49) מלאכי ג, ו.
 (50) מיכה ב, יג.
 (51) ראה שבת שם. טושו"ע שם סתרע"א ס"ה.
 (52) ראה לקו"ת אמור לד, ג. שם לו, ג. ועוד.
 (53) ראה שיערי אורה שם (לד, א-ב).
 (54) של"ה כ, ב. שא, ב.
 (55) תהלים עד, ט.

והביאור בזה (בעבודת האדם)³¹, דהנה, ג' הבחי' בתי אחותי אמי הם ג' העמודים הנ"ל, תורה עבודה וגמ"ח. בחי' בתי היא דרגא הכי תחתונה, בחי' מקבל, ובשם זה נקראו ישראל ע"ש מעשה המצוות (גמ"ח) בפועל, כי כל ישראל, אפילו אלה שהם היפך הצדיקים (אף שעמך כולם צדיקים)³², הם מלאים מצוות כרימון³³, היינו שהם ממולאים לגמרי במצוות, ובכל המצוות. ולמעלה מזה היא בחי' אחותי, בחי' ז"א (שהמלכות נקראת אחות לז"א), ובעבודה הו"ע לימוד התורה. ולמעלה מזה היא בחי' אמי, בחי' הבינה, שהו"ע המס"נ שבתפלה, שהיא למעלה מתורה ומצוות ופועלת בהם, וכמו האם כפשוטה שהיא האם של הבן והבת. אמנם אעפ"כ, עיקר המעלה היא בבחי' בתי, במעשה המצוות בפועל בקב"ע, וכמבואר בתניא³⁴ שהעיקר הוא מעשה המצוות (ולא הכוונה). והענין בזה, שלאחרי הקדמת ההליכה לבית הכנסת, תפלה, אמי, ומבית הכנסת לבית המדרש³⁵, תורה, אחותי, צ"ל הנהג בהן מנהג דרך ארץ³⁶, מעשה המצוות בדברים גשמיים, בתי, ודוקא עי"ז באים לתכלית העילוי. ובלשון הקבלה, שע"י הירידה למטה מקבלים את האורות מרובים דתהו [ששם הוא שרש הדברים הגשמיים כו', כדאיתא בכתבי האריז"ל³⁷ עה"פ³⁸ כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי ה' יחי' האדם, דלכאורה אינו מוכן, הרי גם באדם יש מוצא פי ה', והאדם הוא למעלה מדומם צומח חי, אך הענין הוא, דהמוצא פי ה' שבדומם צומח חי שרשו למעלה מהמוצא פי ה' שבאדם, ולכן על ידו דוקא יחי' האדם³⁹ בכלים המרובים דתיקון. ולכן הנה דוקא ע"י המעשה מגיעים אל הגילויים דלעת"ל. וזהו מה שלעת"ל תהי' עליית שם ב"ן למעלה משם מ"ה⁴⁰, לשם ס"ג (בחי' אמי), ולמעלה מזה. ובלשון הידוע⁴¹, שלעת"ל יהי' מעשה גדול⁴².

ועפ"ז מוכן גם בענין רני ושמחי בת ציון גו', דרננה היא ברמשא, בחושך הנקרא לילה, אך דוקא ע"י הירידה בבחי' החושך, שאז

- (31) ראה תו"א שם, א ואילך. אוה"ת שם
 (32) שיג, ב ואילך. שיה, ב ואילך.
 (33) ישע"י ס, כא.
 (34) עירובין יט, א. חגיגה בסופה.
 (35) פל"ח.
 (36) ראה ברכות בסופה. שו"ע אדה"ז
 אר"ח סקנ"ה ס"א. וש"נ.
 (37) שם לה, ב.
 (38) לקו"ת להאריז"ל עה"פ עקב ח, ג.
 (39) ראה תו"א שם, א ואילך. ובכ"מ.
 (40) ראה עץ חיים שער מ (שער פנימיות וחיצוניות) סוף דרוש ד.
 (41) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ז ע' שט. ע' שיו. אוה"ת ואתחנן ס"ע רמז ואילך. ע' רעח ואילך. ועוד.
 (42) אוה"ת חנוכה שם (שיח, א).

רני ושמחי בת ציון, שגם כשישראל הם עדיין בכחינת מקבל, בת ציון, טרם שיגיעו לעילוי דלא זו מחבבה עד שקרא אותה אחותי, הנה גם אז נמשך בהם הענין דרני ושמחי וגו'. וממשיך בכתוב לכאר טעם השמחה, כי הנני בא ושכנתי בתוכך גו', והיינו, שעם היותם במעמד ומצב שאין בהם אתעדל"ת, נמשך בהם בחינת אתעדל"ע מצ"ע (הנני בא גו'), ולכן רני ושמחי גו'.

ג) וביאור הענין, דהנה⁹, בתי קאי על העבודה בקיום המצוות שמלובשים בדברים גשמיים, ולכן הרי זה שייך לעולמות בי"ע, שהם עלמא דפרודא¹⁰. אחותי, מלשון אחוה ואיחוד וכו'¹¹, קאי על ההתאחדות שנעשית ע"י לימוד התורה, דישאל מתקשראן באורייתא, ואורייתא בקוב"ה¹². ואמי קאי על התפלה, שהיא מלשון נפתולי¹³ והתופל כלי¹⁴, וענינה התחברות עם הקב"ה שמתפלל אליו, שהתחברות זו היא נעלית יותר מההתחברות שנעשית ע"י לימוד התורה, ופועלת עליו בלימוד התורה שלאח"י, וכידוע¹⁵ בענין תפלת אבא בנימין¹⁶ שהיתה באופן שתפלתי סמוכה למטתי, שזהו בכדי שלימוד התורה שלו יהי' אחרי הקדמת התפלה, שאז הלימוד הוא באופן נעלה יותר. ומזה נמשך אח"כ במעשה המצוות, שהרי גדול לימוד שמביא לידי מעשה¹⁷. וענינם בספירות, הנה בתי הוא בחי' מלכות (כנ"ל), ה' תתאה, ואחותי היא בחי' ז"א¹⁸, ו' דשם הוי', ואמי הו"ע המוחין כו'.

ד) והנה ג' הענינים דאחותי בתי אמי הם גם ג' הענינים שעליהם נאמר¹⁹ פדה בשלום וגו', כמארז"ל²⁰ כל העוסק בתורה ובגמ"ח (מצוות) ומתפלל עם הציבור. וע"פ משנת"ל²¹ שג' ענינים אלו כלולים זב"ז (כמו כל הבחינות ומדרגות דקדושה), ובפרט בנוגע לתורה

- (13) ויצא ל, ח ובפרש"י. תו"א תרומה עט, סע"ד ואילך. סה"מ תש"ט ע' 79.
 (14) תו"א וסה"מ תש"ט שם. וש"נ.
 (15) ראה לקו"ת ברכה צו, ב.
 (16) ברכות ה, ב.
 (17) קידושין מ, ב. וש"נ.
 (18) ראה סה"מ תרכ"ז ע' שכז.
 (19) תהלים נה, יט.
 (20) ברכות ח, א.
 (21) בד"ה פדה בשלום דכ"ף כסלו שנה זו פ"ו (סה"מ י"ט כסלו ע' קיה ואילך).

- יותר ממדרגת שקראה אמי". וראה גם אוה"ת חנוכה שם (שיג, סע"ב) בשוה"ג: "ע"י זח"ב צ"ד סע"ב שקודם בת יש ג' בחי'".
 (9) ראה תו"א שם לו, ג"ד. אוה"ת שם שיו, ב. וראה גם סה"מ תרכ"ז ע' שכא ואילך.
 (10) ראה זהר ח"א כב, א. ח"ג (רע"מ) רכת, ב.
 (11) ראה אוה"ת חנוכה שם (שיו, א). וראה גם לקו"ת בהר לט, סע"ג ואילך. אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תקא.
 (12) ראה זח"ג עג, א.

שכוללת ג' הענינים דתורה גמ"ח ותפלה ׀ ובכללות יותר יש בתורה ה' מדרגות, שנזכרו בכתוב²² ואהי' אצלו אמון ואהי' שעשועים יום יום וגו', כמבואר בכ"מ²³ וגם במאמר מכ"ק אדמו"ר נ"ע²⁴. וכמו בנפש²⁵ (שהרי זאת התורה אדם²⁶), שיש ג' בחינות נר"ן²⁷, ובכללות יותר יש ה' בחינות, כדאייתא במדרש²⁸ חמשה שמות נקראו לה, נפש רוח נשמה חי' יחידה (ובזהר²⁹ נכללות ב' הבחינות דחי' ויחידה בבחינת נשמתא לנשמתא). וכן בעולמות יש ג' בחינות, ובכללות יותר הם ה', בי"ע, אצילות, ועולמות הא"ס שלמעלה מאצילות. ועד"ז בביהמ"ק שהוא תכלית ומבחר העולם יש בחינות אלו³⁰, קודש הקדשים והקודש (ההיכל) והעזרה, ובקודש הקדשים עצמו הענין דונועדתי לך שם³¹, שהו"ע המשכת עצמות ומהות כו' (ודוגמתו בנפש הו"ע ניצוץ יחיד שמתייחד עם בחינת יחידה³²) — הרי מובן, שגם הענינים דבתי אחותי אמי (שקשורים עם תורה וגמ"ח ותפלה) ישנם בתורה עצמה.

והענין הוא, דהנה, בחינת בתי (מצוות) שבתורה הו"ע גדול לימוד שמביא לידי מעשה, שזהו חלק התורה השייך למעשה. וענין זה הוא נוסף לכך שלימוד התורה עצמו הוא א' מרמ"ח מ"ע, ובפרט ענין הדיבור שבתורה, כמובא בתניא³³ שעקימת שפתיו הוי מעשה³⁴, עכ"פ מעשה זוטא³⁴, ויתירה מזה, כפי שמביא שם מארז"ל³⁵ אם ערוכה בכל רמ"ח אברים משתמרת, די"ל שאז נחשב הדיבור למעשה רבה, ולא עוד אלא שיש בו עילוי לגבי שאר מצוות מעשיות, שהרי כל מצוה היא בכח

(22) משלי ח, ל.
 (23) מאמרי אדמו"ר הוקן תקס"ה ח"א ע' תקן ואילך. ועם הגהות — אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תשז ואילך.
 (24) סה"מ תרס"ה ע' עג ואילך. המשך תער"ב פקפ"ג (ח"א ע' שעד. בהוצאה החדשה — ח"ב ע' תקיד). וראה גם ד"ה אלפיים שנה דיום ב' דחג השבועות תשי"א (סה"מ תשי"א ע' צד ואילך). ד"ה ואהי' אצלו אמון תשמ"ג.
 (25) ראה אוה"ת חנוכה שם (שיג, ב). לקו"ת בלק עד, סע"ב ואילך. ד"ה רני ושמחי תשמ"ה (לקמן ע' ע' פט).
 (26) חוקת יט, יד. זהר ח"ב קיז, ריש ע"ב. ח"ג כט, ב. ובכ"מ.
 (27) ראה זח"א פא, א. רן, רע"א. וראה שערי זוהר (לר' ראובן מרגליות) לבר' פי"ד, ט. וראה גם ד"ה מגילה נקראת שנה זו פ"ג (סה"מ פורים ע' דש).
 (28) ב"ר שם. דבר פ"ב, לו.
 (29) ח"א פט, ב (ס"ת). וראה סה"מ תרפ"ח ע' קא. תרצ"ב ע' תב. אגרות קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג ע' שלה.
 (30) ראה סה"מ תרע"ח ע' קפג.
 (31) תרומה כה, כב.
 (32) ראה עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א. לקו"ת פ' ראה כה, א. סה"מ תרצ"ו ע' 57. וש"נ.
 (33) פל"ז (מו, א).
 (34) סנהדרין סה, א.
 (35) עירובין נד, רע"א.

סדרם מלמטה למעלה, רני ואח"כ שמחי, כי רנה היא למטה משמחה. וזהו מ"ש¹³ קומי רוני בלילה גו', שענין הרנה הוא בלילה, משא"כ שמחה היא ביום, כדאייתא בזהר¹⁴ שמחה בצפרא ורננה ברמשא. וכיון שהלילה קודם ליום, כמ"ש¹⁵ ויהי ערב ויהי בוקר, ואמרו רז"ל¹⁶ כברייתו של עולם דברישא חשוכא והדר נהורא¹⁷, לכן רני קודם לשמחי. ומ"ש רני ושמחי, קאי על לעת"ל, שאז יתעלו ישראל באופן שיהי' אצלם לא רק ענין הרנה, אלא גם ענין השמחה.

ג) אמנם עפ"ז צריך להבין¹⁸ הטעם שכנסת ישראל נקראת בפסוק זה בשם בת ציון, ולא ציון. דהנה, ציון הוא שם המעלה, דבשם זה נקראו ישראל בזמן הבית. וגם בזמן הגלות, הרי אמרו רז"ל בירושלמי¹⁹ חזרנו על כל המקרא ולא מצאנו שנקראו ישראל ציון אלא זה, שנאמר²⁰ ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתך לנטוע שמים וליסוד ארץ ולאמר לציון עמי אתה, והיינו שישראל נקראים בשם ציון ע"י העסק בג' העמודים שעליהם העולם עומד²¹, הנרמזים בפסוק זה²². ואשים דברי בפיך זו תורה. ובצל ידי כסיתך הן המצוות שבבחי' צל ומקיף²³, וכללותן היא גמילות חסדים²⁴. לנטוע שמים וליסוד ארץ אלו הקרבנות שעל ידם מתקיימים חוקות שמים וארץ²⁵, ועד"ז תפלות שבמקום קרבנות תקנום²⁶, עמוד העבודה²⁷. משא"כ השם בת ציון הוא למטה מהשם ציון, כי בת ציון היינו שמקבלת מבחי' ציון²⁸. וא"כ, צריך להבין מדוע נקראו ישראל בשם בת ציון בפסוק שבו מדובר בשייכות ללעת"ל.

אך הענין הוא, דהנה איתא במדרש²⁹ משל למלך כו' לא זו מחבבה עד שקראה בתי כו' לא זו מחבבה עד שקראה אחותי כו' לא זו מחבבה עד שקראה אמי כו'. ואעפ"כ מצינו שלעת"ל יקראו ישראל בשם בת ציון דוקא³⁰.

(13) איכה ב, יט.
 (14) ח"א רכט, ב. תו"א שם לו, א. שערי אורה שם.
 (15) בראשית א, ה.
 (16) שבת עז, ב.
 (17) שערי אורה שם (כח, א).
 (18) שערי אורה שם (לב, ב).
 (19) תענית פ"ד סוף ה"ב. מגילה פ"ג סוף ה"ו.
 (20) ישעי' נא, טז.
 (21) ראה אבות פ"א מ"ב.
 (22) ראה אוה"ת דברים ע' לו. ד"ה ציון (בראשית ח"ב) שיו, סע"ב ואילך. שיט, א.
 (23) ראה תניא ספ"ה. אגה"ק ס"ג. ובכ"מ. אורה שם.
 (24) ראה שם פל"ז (מח, ב).
 (25) אוה"ת שם (מקה"ע לירושלמי שם).
 (26) ברכות כו, ב.
 (27) תענית ב, א.
 (28) תו"א שם לו, ג.
 (29) שהש"ר פ"ג, יא (ב). שמו"ר ס"פ פקודי.
 (30) ראה תו"א שם לו, ד. אוה"ת חנוכה (בראשית ח"ב) שיו, סע"ב ואילך. שיט, א.

ואבר א', בכח המעשה בידיים או ההילוך ברגלים, משא"כ לימוד התורה הוא באופן שחודר בכל רמ"ח אבריו. ובחינת אחותי (שבתורה) הו"ע לימוד התורה כשלעצמו, שענינו הוא לחבר את ישראל להקב"ה, כנ"ל. ובחינת אמי (שבתורה) הו"ע לימוד התורה לשמה³⁶, היינו לשם התורה³⁷ עצמה, לחבר אורייתא עם קוב"ה³⁸ [וע"ד מ"ש בספר מעיין החכמה³⁹, שדוד הי' מחבר אורייתא וקוב"ה], שממשיך בתורה את נותן התורה⁴⁰, והיינו, שבלמוד התורה יהי' נרגש נותן התורה. וזהו"ע בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו זו מ"ת⁴¹, והיינו, שגם מצד התורה יש בחינת העטרה שעטרה לו אמו.

(ה) **אמנם** יש בתורה בחי' נעלית יותר, שזוהי פנימיות התורה²¹, שהיא למעלה גם מביאורים על קושיות וכו' (שבנגלה דתורה). ולמעלה עוד יותר היא בחינת התורה כפי שהיא בעצמות, בבחינת פנימיות עתיק, דפנימיות אבא פנימיות עתיק⁴². וענין זה קשור עם בחי' בת שלמעלה גם מאמי (כנ"ל ס"ב). והענין בזה, דהנה, גם המשכת הבחינה היותר נעלית שבתורה, בחינת פנימיות עתיק, היא בגשמיות דוקא, שהרי כל עניני התורה מלובשים בגשמיות. ולכן טענו והרעישו המלאכים תנה הודך על השמים⁴³, שרצו שהתורה תינתן להם, כי, אע"פ שגם המלאכים למעלה לומדים תורה, מ"מ, אין זה בחינת התורה כפי שמושרשת בבחי' פנימיות עתיק כו'. ועל זה הי' המענה למצרים ירדתם וכו', שבחינה זו אפשר להמשיך למטה בגשמיות דוקא. והנה, בלימוד התורה גופא הרי זה דוקא ע"י העבודה ויגיעה בקב"ע כו', שזהו"ע בן שנעשה עבד⁴⁴ (שזוהי דרגא שבה מתחבר עבד נאמן עם עבד פשוט), כדאייתא בזהר⁴⁵ עה"פ⁴⁶ יעשה למחכה לו, למאן דדחקין במילי דאורייתא וכו'. ובזה גופא מבואר בהמשך תער"ב⁴⁷ [שנמצא בדפוס] שאע"פ שיש

בס"ד. ש"פ מקץ, שבת חנוכה, ה'תשמ"א

(הנחה בלתי מוגה)

רני ושמחי בת ציון כי הנני בא ושכנתי בתוכך נאום ה', וממשיך², ונלוו גוים רבים אל ה' ביום ההוא והיו לי לעם (ואעפ"כ) ושכנתי בתוכך גו'. וידועים דיוקי רבותינו נשיאינו בזה (בתורה אור שערי אורה ואור התורה³ ועוד), למה כפל הדבר לומר רני ושמחי, ומהו ההפרש בין רנה לשמחה⁴, ולמה הקדים רנה לשמחה⁵. וגם למה נקראת כאן כנסת ישראל בשם בת ציון דוקא⁶. גם צריך להבין המשך הכתוב שמבאר הטעם על השמחה, כי הנני בא ושכנתי בתוכך גו', דלכאורה למה צריך נתינת טעם על ענין השמחה, והרי נצטיינו עבדו את ה' בשמחה⁷, שציווי זה קאי על העבודה בקיום כל התרי"ג מצוות עם כל הסניפים והסעיפים וכו', ועד שכולל גם את קיום הציווי⁸ כל מעשיך יהיו לשם שמים ובכל דרכיך דעהו, שגם עבודה זו צריכה להיות מתוך שמחה. וא"כ מהו הענין שהכתוב נותן כאן טעם מיוחד על שמחה זו. וגם צריך להבין⁹, מה ענין רני ושמחי להפטרות חנוכה שמתחילין ברני ושמחי וגו', והי' ראוי להתחיל מן ראיתי והנה מנורת זהב וגו' שבסוף הפרשה¹⁰ (ובפרט שהנס דחנוכה הי' בזמן בית שני, כשגברה מלכות יון כו'¹¹, ומ"ש רני ושמחי גו' קאי על הגאולה העתידה, וגם מ"ש לאח"ז¹² הסירו הבגדים הצואים מעליו גו', קאי על הגאולה מגלות אדום כו').

(ב) **והענין** הוא, דהנה, בלשון הקודש יש כמה תוארים על ענין השמחה, לפי שיש בה כמה דרגות, וכל תואר מורה על דרגא אחרת. ובכללות הן ב' דרגות, רנה ושמחה. וזהו רני ושמחי,

(42) ראה פרי עץ חיים שער הק"ש פט"ו.
לקו"ת נצבים מט, ד.
(43) תהלים ח, ב. וראה שבת פח, ב.
(44) ראה המשך תרס"ו ע' תרחצ.
(45) ח"א קל, ב. המשך תרס"ו ע' קד ואילך. וראה גם מאמרי אדמו"ר האמצעי דרושי חתונה ח"ב ע' תקבב ואילך.
(46) ישע"י סד, ג.
(47) ח"ב ע' תשמו ואילך (בהוצאה החדשה — ח"ד ע' א"ט ואילך).

(36) ראה פסחים נ, א.
(37) ראה פרי עץ חיים שער הנהגת הלימוד.
(38) ראה לקו"ת שלח מז, ג. סה"מ תרכ"ט ע' קמו ואילך. ובכ"מ.
(39) הובא בלקו"ת וסה"מ שם. ובכ"מ. וראה ספר הבהיר סנ"ח (סקצ"ו). זח"ג רכב, ב (ברע"מ).
(40) ראה ב"ח לטור או"ח סמ"ז ד"ה ומ"ש דאמרי. סה"מ תרצ"ב ע' קפו. וש"נ.
(41) שה"ש שבהערה 6 ובפרש"י.

(1) זכרי' ב, יד. — הפטרות שבת חנוכה.
(2) שם, טו.
(3) תו"א פרשתנו לו, א ואילך. שערי אורה סרל"א.
(4) שער החנוכה כד, סע"ב ואילך. אוה"ת חנוכה (בראשית ח"ב) שיג, ב ואילך.
(5) שערי אורה שם.
(6) ראה שערי אורה שם (ל, סע"ב).
(7) תו"א שם. אוה"ת שם. שיח, ב.
(8) תהלים ק, ב.
(9) זכרי' שם, ח.
(10) זכרי' ד, ב.
(11) נוסח הודאת "ועל הנסים" דחנוכה.
(12) שם ג, ד. וראה אברבנאל שם, א ואילך. וראה גם תרגום, ראב"ע, רד"ק ומצוד" זכרי' שם, ח.

סברא לומר שבחינת התורה המושרשת בעצמותו ית' נמשכת ע"י לימוד פנימיות התורה דוקא, מ"מ, אין האמת כן, אלא גם כשלומד מקרא או הלכה פסוקה יש המשכת העצמות, שע"י לימוד זה מתקשר עם עצמותו ית'. אך בפרטיות יותר, הרי זה נמשך ע"י קיום מצוות מעשיות, וכמבואר בהמשך תרס"ו⁴⁸ שהגילוי דיעשה למחכה לו גוי נמשך בקיום מצוות מעשיות דעבד פשוט דוקא. וזהו בחי' בת שלמעלה גם מבחי' אחותי ואמי, בחינת פנימיות עתיק שנמשכת דוקא במעשה המצוות בגשמיות כו'. ועז"נ רני ושמחי בת ציון, שאע"פ שבחינת בת מצ"ע אין בה אתעדל"ת, מ"מ נמשך בזה בחינת אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת, שזהו מ"ש הנני בא ושכנתי בתוך גוי, ולכן רני ושמחי.

(ו) **ובזה** יובן גם המשך הכתוב: ונלוו גוים רבים אל ה' ביום ההוא והיו לי לעם גוי⁴⁹, דלכאורה אינו מובן כלל, דכיון שהכתוב מדבר על גודל ההפלאה דלעת"ל, מה נוגע מה יהי' עם הגוים, שעז"נ ונלוו גוים רבים אל ה', ולא עוד אלא שוהיו לי לעם. אך הענין הוא, שמצד גודל מעלת גילוי בחינת פנימיות עתיק שתהי' לעת"ל, תתבטל מציאות הגוים, ועד שנלוו גוים רבים וגוי. וכמשנת"ל⁵⁰ מד"ה פדה בשלום לאדמו"ר האמצעי (בשער התפלה⁵¹), שמצד גילוי בחינת פנימיות עתיק שיהי' לעת"ל יהי' אז מצב נעלה יותר אפילו מהמצב שבזמנו של שלמה⁵², דאע"פ שגם בזמן שלמה באו הגוים לשלם לו מס ולהתלמד מחכמתו, מ"מ, כשחזרו אח"כ למקומם ומדינתם נשאר ככל העמים, והיינו, שהבירור הי' רק בבחינת חיצוניות, כיון שאז הי' רק גילוי בחינת חיצוניות עתיק, משא"כ לעת"ל, הנה מצד גילוי בחינת פנימיות עתיק, יתהפכו העמים בעצם מציאותם, וכמ"ש⁵³ ונהרו אליו כל הגוים, וכתיב⁵⁴ אז אהפוך אל עמים שפה ברורה וגוי לעבדו שכם אחד. וזהו גם מ"ש ונלוו גוים רבים אל ה' גוי והיו לי לעם, שמצד גילוי בחינת פנימיות עתיק תתהפך מציאות כל העמים עד שוהיו לי לעם. אך גם לאחרי שנלוו

48) ע' תקלו (וראה שם ע' כו. ס"ע פה. קיב; ע' קיט ואילך).
 49) ע' קכה ואילך. וראה גם מאמרי אדמו"ר האמצעי שם ע' תקכו.
 50) ראה תו"א שם לו, ריש ע"ד. שערי אורה שם ספכ"ג (לד, ב).
 51) ד"ה פדה בשלום דיו"ד כסלו; ד"ה קטנתי ד"ט כסלו פ"ז וד"ה פדה בשלום דכ"ף כסלו פ"ו ואילך (סה"מ י"ט כסלו ע' 52) ראה ד"ה פדה בשלום תרע"ה (המשך תער"ב ח"ב ע' תשסט. בהוצאה הנ"ל — ח"ד ע' אי"מ ואילך).
 53) ישע"י ב, ב.
 54) צפני' ג, ט.

גוים רבים אל ה' גוי והיו לי לעם, הנה ושכנתי בתוך דוקא, שזהו"ע נעלה יותר מהענין דונלוו וגוי, שמצד זה הנה דוקא ישראל ומלכא בלחודוהי⁵⁵.

(ז) **וזוהי** גם השייכות לחנוכה, שישראל היו אז בבחינת בת ציון בלבד, שלא הי' אצלם אתעדל"ת, ואעפ"כ היתה אז המשכת אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת, כי הנני בא ושכנתי בתוך, ולכן רני ושמחי בת ציון. ועד"ז הוא בזמן הגלות, ובחושך של עקבתא דמשיחא, שגם שם נמשך הענין דרני ושמחי, וכמאמר⁵⁶ שמחה בצפרא ורננא ברמשא, שגם בלילה (ברמשא — חושך הגלות) נמשך רננא (כמבואר מאמר זה בארוכה בתו"א⁵⁷, שערי אורה⁵⁸ ואוה"ת⁵⁹). ועי"ז פועלים הענין דכליא ריגלא דתרמודאי מן השוק⁶⁰, שיש בזה ב' פירושים, פירוש הא"י⁶¹, שריגלא קאי על בחינת רגל של ישראל, וכליא ריגלא מן השוק היינו שלא יהיו שייכים כלל לשוק, ופירוש הב"י⁶², שריגלא דתרמודאי, אותיות מורדת⁶³, קאי על הרגל דלעו"ז (דתהו"ז⁶²), וכליא ריגלא כו' מן השוק היינו שתתבטל מציאות הרגל דלעו"ז שבשוק. וכן תהי' לנו, כביאת משיח צדקנו, ובאופן דרצון ותענוג, בקרוב ממש.

55) ראה זהר ח"ג לב, א. ח"א סד, א. רח, ב.
 56) זח"א רכט, ב.
 57) שם לו, א ואילך. שם, ד ואילך.
 58) שם פ"א ואילך (כט, א ואילך).
 59) תהלים (יהל אור) ע' שעג ואילך.
 60) שבת כא, ב.
 61) ראה אוה"ת חנוכה שם (שיב, ב).
 62) ראה אוה"ת שם (שיג, א).
 63) עמק המלך שער קרית ארבע ר"פ קיא (קח, א). קהלת יעקב ערך תרמוד. וראה ראה אוה"ת חנוכה (בראשית ח"ה) תתקמא, ב. סה"מ תר"ל ע' מו. תרמ"ג ע' מט. המשך תער"ב פשפ"ה (ח"ב ע' תשצג. בהוצאה החדשה — ח"ד ע' א"עב). סה"מ תר"ס ע' סג ואילך. תרע"ח ע' קיז. וראה אג"ק חכ"ז ע' רחצ בהערה.